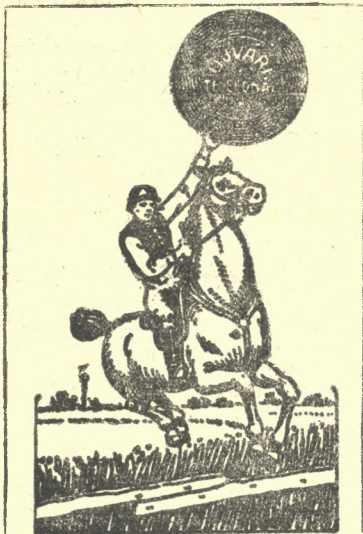

Kinek van használt
hanglemeze?

Teléfono
Jászai
36-62

Teléfono
Jászai
35-62

Már csak keveset hanglemezeket, míg az anyagbányát tart, legmagasabb áron veszi

W Á G N E R

csodaszerelemmel előadott magyar hangzer és hanglégzők nagy arháza, a világhírű „FAVORITE” hanglégzők gyártására

Budapest, VIII. József-körút 15. Flák: IX. Ráday-utca 16.
Hanglégzők 1500 koronáig. — Arjegyzék ingyen!
Gépet vegyéljen a „WÁGNER” névre, hogy mások ne tudják!

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

F/1234
 Magyar Levéltár
 Magyar Köztársaság
 Budapesti Levéltár
 Magyar Posta

A vádlottak padján

írta: Göndör Ferenc

Sós generális szegedi lázadás

Härtl Lujza

ismét teleplezi a felpofozott
Boroviecs tábornagyot

Wolfner és az irók

Grófok, zsohéék és egyéb virillisták

Egy operai botrány

Kálmán Gusztáv né jótékonyági akciói

stb. stb.

Egy szám ára 1 korona

H 209

A hivatalos legelőkelőbb MEGJEGYZÉS: Nálunk
 minden 10-án mutatják be Frédi Szász filmregényét
A CORSO **A Nap lovagját** **Az ezresbankó**
 Az előadások 8., 10. és 12-ór kezdődnek. Dráma 4 felv. Vígjáték 3 felv.

TÉLIKERT **Hol voltál Flórián?**
 A szezon legmulatságosabb operettje és a többi attrakciók

MOZGÓKÉP-OTTHON **A ZÖLD MÉREG**
 TERESÉ-KÖRUT 28 TELEFON 144-98 Dráma 4 felvonásban. Olvasó film.
AFRIKA RÉME
 Előadások: 1/8, 1/6, 1/8 órákor! Bűbájos 5 felv. A főszerepben: Arnold Hiets.

Telefon 74-50 59-51 **Ujlaki téglá- és mészegető Rt. Budapest** Központi Iroda: V. Akadémia-u. 9.
 Töltéserőgéppá szállít: géppel gyártott, tehát egyenletes, vízhatlan, fagyellálló hő-
 leráku, hornyolt és francia felőcserepet, valamint az ezekhez szükséges szepélycserepet
 nagy választékban. Bármely vasúti és hajóállomásra versenyképes. A m. kir. József-
 megvetem 1901. évi 40. számú hivatalos bizonyítványa szerint ezen gyártmány
 fagyellenállóknak bizonyult. Dunaköztársi vállalkozás szállít: bárholva hajón, vasúton
 vagy helyben is kavicstól és Duna-homoktól. Téglyágyára szállít: mindenféle téglát,
 Terméskőbányából szállít: különféle követ. Mészegetőtelepe termel: budai szoros
 meszet. Műhagyarságra termel: érdes Duna-homokból készült műhagyarsót.

OMNIA **A VÓROS BOSZORKÁNY**
 mozgóképszínház **TELJES FILMJE (Hind a 4 rész.)**
 VIII., József-körut 31. Előadások: 1/6, 1/6 és 1/8 órákor **az OMNIABAN**

NEMZETI (ROYAL) ORFEUM **VII., ERZSÉBET-KÖRUT 31. SZÁM.**
 Hatal előadás 1/6 órákor, d. n. 1/6 órákor kezdődik.
 Később kezdete 1/2 óra, 1/2 óra, 1/2 óra, 1/2 óra, 1/2 óra.

DELI HIRLAP Feladó: szerkesztő: FUSZTA RÉKA
 Egy szám 20 fillér.
 Felírók K 30. — Nyelvértre K 15. —

ZSOLDOS TANINTÉZET
 a legjobb sikerrel készít elő magánvizsgákra
Dohány-u. 84
 Telefon: 32-40.

APOLLÓ-KABARÉ
A nagyszerű új műsor!
 Előadás kezdete 8 órákor.
 Össze és vasnap délután 10 órákor kezdődik mindenkor teljes est műsorral.

URANIA **„Elszáll a mámor”**
 1/4, 1/6 és 1/8 órákor Nagy estés filmjáték színes képekkel.

AZ EMBER

A vádlottak padján

A vádlottak padján ismét én ülök, amint ahogy én ültem ezen a padon hosszú évek óta mindig és lehetetleg állandóan. En nem tudom hirtelen, hogy körülbelül másfél évtized alatt hányszor ültem a vádlottak padján, csak azt tudom, hogy nagyon sokszor, hogy egész ifjúságom ott telt el, hogy a legszébb éveimet kellett töltömem a vádlottak padján. Amikor ott fogva gyermekes rajongással elindultam megkeresni az igazságot, azóta engem szakadatlanul bírósági idezőkkel árasztanak el, azóta detektívek hurcolnak be a főkapitányságra kihallgatni, azóta a vizsgálóbíró legszorgalmasabb látogatója én vagyok és azóta törzsvendége vagyok én a vádtanács lélecséne és állandó notórius vádlottja vagyok a törvényeszéki főtárgyalásoknak. Bizonyára nagyon igazam lehetett idáig, hogy sohasem csuktak meg be, hogy még a régi és átkos emlékü Magyarországi igazságszolgáltatása sem volt képes engem foghazba juttatni. Amikor kiírt a forradalom és amikor legyőzte a reakció és elsöpörte a régi rendszert, akkor bizony olyasmit gondoltam magamban, hogy no végre megszűnik az én örökös vádlotti sorsom, hogy végre majd azok kerülnek tén a vádlottak padjára, akik azelőtt sohasem jutottak oda és akik olyan nagyon rászolgáltak a vádlotti szerepre.

Jelentem a nyájas olvasónak, hogy tövedtem, hogy a forradalom ugyan győzött, a régi rendszer ugyan elmult, de egy dolog nem változott: a vádlott én maradtam, a vádlott megint csak én vagyok. Langyos márciusi reggelen, csütörtökön ültem le ismét arra a padra, ahol ifjúságom elvirágozott. A vádlottak padja régi ismerősömet üdvözölt és így fogadott engem a komor, nagy esküdtzéki tárgyalóterem és valóban, amikor megint ott ültem, egé-

szon természetesnek, egészen magától érthetőnek tartottam, hogy én vagyok a vádlott. Én és nem Kneisel-Herdicska Kornél menecskés kapitány ur, aki egy szerencsétlen asszonyt hálójába kerített, elcsábított, irásban, becsületszóra házasságot ígért neki, el is jegyezte és azután, mikor anya lett a boldogtalan nő, kinezta, ütötte, rugdalta, szuronyos katonákkal meztelenre vetkőztette, hatóságilag hajszoltatta, öngyilkosságra kergette, aztán gyilkosság gyanújába keverte és ölte, öldökölte, ahogy az már egy daliás menésaki kapitányhoz illik. Mondom, egészen természetesnek tartottam, hogy a régi Magyarországon Kneisel-Herdicska kapitány urnak ezekben a rémregénybe illő gatteteitért én kerülök a vádlottak padjára, hogyne, hiszen olyan vakmerő és olyan elszánt voltam, hogy a háborus rémuralom közepette bátorságot vettem magamnak ahhoz, hogy egy ilyen hatalmas, aktív katonatiszttel szemben védelembe vettem egy magára hagyott, gyámoltalan, szerencsétlen asszonyt.

Örülöm kellett, hogy elevenen megusztam vakmerőségetem és valóban a legnagyobb lelki nyugalommal ültem le a vádlottak padjára és türtem, hogy Kneisel-Herdicska vádoljon engem. Arról persze nem tehetek, hogy az esküdtek elhitték Nagy György ügyvédemnek és elhitték nekem és elhitték a tanuként megjelent ájaldozó asszonynak, hogy ebben az ügyben még sem én vagyok a becsukni való gazember és bizony fölmentő ítéletet hoztak. Fölmentettek, pedig beteges öszténységemmel ott mindjárt megmondtam az esküdt urnaknak, hogy én a jövőben is éppen így fogok elbánni a Kneisel-Herdicskákka! és ezután is igyekszem segíteni a gyöngéknék és nem fogok a jövőben sem irlgalmazni az elnyomóknak, a gonoszoknak. A márciusi

nap nyájasan szűrődött be a komor tárgyaló terembe, déli fél 1 óra lehetett, amikor az esküdtek igazságérzete kimondotta rólam, hogy igaz ugyan, hogy Kneisel-Herdlicsek százados uról olyan vádakat írtam, amelyek őt valódiságuk esetén közmegvetésnek tessék ki, de viszont igaz az is, hogy bebizonyítottam azt, amlt írtam róla, szóval igazat írtam. Ez az ügy tehát ezzel, úgy látszik, mégis csak elintéződöttnek tekinthető. Második sajtópörmönben, amelyet Kassai Ferenc fővárosi ügyvéd indított ellenem, már nem volt ilyen szerencsém. Kassai ugyancsak a katonai rémuralom virágzásának idején snájdji főhadnagy léteire két fölfegyverzett bakkával jelent meg az Otthon-Körben, hogy *Róbert Oszkár* kollégámat és igazságkereső bajtársamat fegyveres erőszakkal hurcolja el az írók klubjából azért, mert ellene támadó cikkeket írt. Hát én, bevalom, kissé barátságatlan hangon emlékeztem meg akkoriban Kassai ur fegyveres föllepéséről, persze, hogy ő beperelt és nem tudom, hogy perszere, de valóban beteg jelentett péntekre Kassai ur és így ezt a főtárgyalást nem lehetett megtartani. Hát jó, — majd meggyógyul Kassai doktor ur és akkor mégis csak elintéződik valahogy ez az ügy is.

Szombaton kövérkezett harmadik sajtópörmő, *Béla Henrik* egykori munkapárti képviselővel. Ez a lejjelenszöb és a lejjel-háborítóbb minden más pörökösde között. Én sok mindenbe belemelegyek. Hajlandó vagyok belemenni abba, hogy én már mindig csak vádlott legyek. De abba nem tudok beletörödni, hogy ezekben az időkben *Béla Henrik* volt munkapárti vezetőkabá ő nekem vádlóm lehessen és én az ő vádlottja legyek. Nem fontos, hogy én miket írtam annak idején *Béla Henrik*ről és az sem lényeges, hogy a szombati tárgyaláson mi történt és mi nem történt és egyáltalán nincsen jelentősége annak sem, hogy engem fölmentettek-e vagy elítéltek-e. Maga a tény, hogy *Béla Henrik*, aki *Konsten* német

örnagnak kebelbarátja volt, aki a „Budapesti Hírlap”-ban és a képvisezőházban a német érdekekért való végtelenül háborura uszított, aki a munkapárt minden korszakos büncében részes és terhelt, aki *Tiszta István* legszemélyesebb gárdistái közé tartozott, aki minden békéért esengő szóra ártikulálán és városzomjas bömbölése tört ki, aki *Károly Mihályt* és csekély számú hivatelt még a forradalom előtti őrökben is *ököllet fenyegette* és *tergemberelte* a képviselőházban azért, mert a háboru ellen és a béke mellett és a németek ellen és az antánt mellett emeltek szót, aki a legégyesébb munkapárti uszító levag volt, hogy *ez a Béla Henrik ma még mindig ckszisztál, hogy szabadon járják, hogy se internálják, se becukva nincsen, ellenben még bátorságot vesz magának ahhoz, hogy vádlóként szerepeljen a népköztársaság esküdszékét termében, hogy fizikai módja és tehetsége van arra, hogy engem odahurcoljon a vádlottak padjára; ez a tény önmagában olyan vérlázító, olyan megdöbbenő, hogy a fejembe tudul a vér, amikor erről beszélek. Hát kinek van a vádlottak padjára a helye a történetek után, *Béla Henrik*-ke vagy nekem? Hát amikor a régi rendszert elsöpörte a forradalom, akkor a régi rendszernek egy ilyen exponált bünöse, mint *Béla Henrik*, még vádaskodhatik Magyarországon? Es engem, aki őt a régi rendszer exponensként támogatlam, engem ezért oda lehet císpelni ma a vádlottak padjára? Hát így fest az új rendszer Magyarországon? Ilyen tisztó munkát végzett itt a forradalom?*

Nem, nem tudok beletörödni abba, hogy *Béla Henrik* az én vádlómként szerephessen még ma is. Az ő országpuszitó rémuralmukéllatt ugysis eloget szenvedtem és eloget küzdöttem én, jogom van tehát ahhoz, hogy most már ne turljen el azt, hogy továbbra is ök uralkodjanak. Az ő uralmuknak talán mértis csak befellegzett, tehát *micsoda anakronizmus* az, hogy *Béla*

Henrik ur a magyar népköztársaságban, a forradalom után néhány hónappal, a vádlottak padjára ülhetett engem, amikor én ezért az új rendért küzdöttem, szenvedtem, kínlótam és verekedtem, ő pedig ennek az új rendnek megátalkodott, konok és mindenre kapható cilensége volt. Nem, semmiképpen sem tudok beletörödni abba, hogy *Béla Henrik* az én vádlóm legyen, valamint hogy nem fogadhatom el vádlómnak *Vázyonyi Vilmos* egykori igazságügyminiszter utas, aki persze a hétfőtül tárgyaláson csakugy, mint *Béla Henrik*, nem is jelent már meg és nem akceptálom vádlómként *Lónyai Sándorné* öngyáságát, az Augusztagyorsselegy vezérő bajnokát sem. Vagy — bánom is én — menjen minden tovább a régiben. Az én pöröm most már valahogy lezajlanak és meg lehet, hogy a végén ép bírral uszom meg valamennyit. Hiszen olyan nagyon igazam van. De folynak még ebben az országban mások ellen is politikai sajtópörök, amelyekben a régi rendszer korrupt és kompromittált bajnokai a vádlók és *forradalmárok a vádlottak*. Hát ez olyan szégyenletes anakronizmus, amit magának a köztársaságnak kelene gyögsögen megszüntetni. Nem rólam van szó, rajtam ez már nem segít, én ezeket a gyönyörű márciusi napokat már ugys a törvénszék komor tárgyalótermében töltöm. Most is sietek már, hogy idejében oda ülhessek a vádlottak padjára...

Göndör Ferenc.

ANDRÁSSY GYULA GRÓF MÁR KI MÉR I NYITNI A SZAJÁT, amiről valóban csak a népkörmány tehet. Andrásy Gyula gróf Bernben angol lapok számára gyalyázódó és rágalmazó nyilatkozatokat süttöget el a magyar népköztársaság ellen. Olyan fantasztikus hazugságokat regél el a külföld számára. Andrásy a Magyarországon tobzódd vadrendesves állapotokból, amelyet csak egy notórius hazurólól lehetett elvárni. Nem zavgnuk meglepve, nem sziumáljuk a megöbbsé, nést Andrásy ur vakmerősége fölött, mert hiszen a népkörmány tehetetlenlése és gyávaasága feljogosít itt minden-

kit, hogy a forradalom vívményét veszelvénybe döntse, hogy a magyar népköztársaság életét alássa. Andrásy ur a leghírhedtebb háborus izgetők közé tartozott, el akarja foglalni, meg akarja bódítani a Lovcsent és mégis a magyar körmány, sőt a magyar forradalmi körmány *otromba elnézéséből szabadon járkedhetett itt köztitnik tovább*, a hazaszála sem görbült meg, sőt a népköztársaság bátóságától ime utlevelet is kapott ahhoz, hogy külföldre utazhassék megrágalmazni a magyar forradalmat. Andrásy Gyula most már *Windschgrauets* herceg ödálán garázdálkodik Svájcban és ideháza palotáik, bírtokáik, vagyonuk ma is érintetlenül és ugy látszik, hogy a *Nemzeti Tanács védelme alatt áll*. Már nem is tudjuk mit szödlünk a későkeheséstül, amikor látjuk, hogy az elenforradalmároknak ebben a szerencsés országban minden szabad. Mi less ehbb?

Az utolsó osztrák-magyar szerzedi lázadása

Sós tábornok ur az egyetlen, aki generális rangban nem került még a jól megérdemelt nyugalomba, élesen még ma is aktív szerepe van, amennyiben ő Szedeg város kerületi parancsnoka. Sós tábornok ur a háborus esztendőkbén fölétebb vérszomjas tisztje volt az ármadánák és egy ideig, mint *Pflanzner* Baltin vezérkari főnöke nyomorgatta a katonákat a harcra. Amikor a forradalom kitört és győzött, Sós tábornok ur nyomban körülléhezte a győzelmes forradalmakar együtt dolgozni. Így történt azután, hogy Sós tábornok urból Szedeg kerületi parancsnoka lett, aki azonban, mint a népköztársaságnak hűséges katonája, ugy kezdte meg szerzedi működését, hogy a debreceni tisztikarnak *megillottára, hogy bejeljenek a szocialdemokrata*

pártba. Mondanunk sem kell, hogy a debreceni tisztok fűtyültek a kerületi parancsnok ur tözlalmára és bizony beléptek a szociáldemokrata pártba. Fölöttébb jellemző és izléses szereplése volt Sós tábornoknak az, hogy amikor néhány héttel előzött a munkások Szegeden nagy tüntetést rendeztek, ő — anélkül, hogy valaki erre kérte volna — katonákkal együtt lóháton a menét előre állt és elől lovagolt. A szegedi munkások nagyon szegélyelték magukat emiatt a katonai parádés komédia miatt.

Sós tábornok ur egyébként igyekezett a régi militarista szokásokat fölüveniteni és amikor Böhm hadügyminiszter igen helyesen beszűntette a Bartha és Festetics urak részéről kiadott ugynevezett harctéri jelentéseket, hát ez a vitéz generális a szegedi frontról külön harctéri jelentéseket adott ki a saját aláírásával. Sós tábornok ur volt tehát a szegedi Hőfer és ehhez a ténykedéséhez mindenképpen is lett az az eljárása, hogy a demarkációs vonalon álló katonák számára vitézségi okleveleket állított ki. Minthogy Sós tábornok ur mindénarón nagy hadvezéri karriert akart megfutni, jobb kezével Schvoy őrnagy ural együtt „Kürt” című katonai lapot jelentetett meg, mint a szegedi katonatanács hivatalos lapját. A „Kürt-re minden közkatonának és tisztnek kötelessége volt előfizetni és a tábornok ur odáig megszerkedett hallatlan önkénykedésében, hogy a havi előfizetési díjat rendeletileg levonatta minden katonának a szoldájából. Ebben az obskurus kis „Kürt”-ben Sós tábornok ur hamisítatlan Habsburg-politikát csinált és eszeveszettezen támadta a budapesti katonatanácsot és Pogány József kormánybiztost, és szigoruan számonkérte, hogy mi jözon merete Pogány a katonatanács ülésén a József főherceget, ezt a nemes férfit és hős hadvezért megtámadni és azt hirtette a „Kürt”, hogy József főher-

ceget a katonáknak kell megvédeniök minden támadás ellen.

Az utolsó napokban aztán már nem ismert határt Sós tábornok ur vakmerősége, mert mindössze azt a csekélységet hitette el a szegedi legénységgel, hogy a hadügyminiszter szét akarja kergetni rendeletileg a katonaságot és ez ellen feyyeresen kell a szegedi hadseregnek ellenállni. Jól tudta Sós tábornok ur, hogy ez nem igaz, hogy mindössze csak arról van szó, hogy a favaszi munkálatokra és a földreformra való tekintettel a mezőgazdasági elemeket saját kérésükre szabadságolják, mégis izgalmat, zűrzavart, lázást isykeztek Sós urék előidézni a szegedi katonák között. Mondanunk sem kell, hogy ez a feryvnek nem sikerült, a szegedi legénység nem hagyta magát föllázítani és közben az ottani munkástanács és a budapesti katonatanács megbízottjai fölvilágosították az ottani hadsereget a valóságos helyzetéről. Szegeden, persze, őriási a fölháborodás a Habsburg-szimpatiaikat tápláló tábornok ellen és az ottani közvélemény éppen úgy, mint az ország érdeke megköveteli, hogy Sós tábornok urat cinkosaival esvűtt csapják el és kergessék a jól megérdemelt nyugalomba. Ő volt az utolsó osztrák-magyar tábornok, akik mefűrték meg a népköztársaság hadseregében és ime, milyen hamar kiderült, hogy tábornokokkal nem lehet és nem szabad kísérletezni. Hovg is mondja a régi magyar közmondás? *Generálisbót — nem lesz szalonnal!*

MARCIVS 31-én jár le azoknak az előfizetése, akik felesztendré fizettek elő Az Emberre. Kerjük tehát azokat az előfizetőinket, akiknek előfizetésük márc. 31-én lejár, valamint azokat, akik már idáig is hátralékban vannak, hogy az előfizetési díjat postafordultával küldjék be Az Ember kiadóhivatalába, VI. Izabella-utca 66.

Härtel Lujza ismét leleplezi Boroevicset

Emlékezetes még, hogy egy kassai alezredes törvénytelen lánya, Härtel Lujza megpofozta az akkori kassai hadtestparancsnokot, Boroevics Szvetozárt, a későbbi táborsernagyot és nagy hadvezért. Boroevics ugyanis nyugalomba kergette a leány apját, mert szegénysége miatt nem tehette le a kaudót és nem vehette feleségül természetes gyermekei edesanyját. Härtel Lujza — akinek pofonja csaknem megakasztotta Boroevics tábornok nagyrendült karrierjét és kár, hogy nem akasztotta meg — most levelet írt Az Ember szerkesztőségének, amelyben leleplezi a nagy erkölcsbört: Boroevics Szvetozárt, hogy neki is volt egy törvénytelen fia, akivel igaz, nem bánt olyan tisztességesen, mint Härtel alezredes az ő gyermekeivel.

Härtel Lujza érdekes levele így hangzik:

Bpest, 919 III/5-én.

Szerkesztő Ur!

Fogadj a leghálásabb és legösztömbébb köszönetemet a Boroevicsről írt leleplezéséier. Ki sem tudom mondani, milyen örömmel, valóságos kéjjel olvastam az istenített és sárba dult bálvány csöppet sem dicsteljes viselt dolgai. Kicsinyesnek látom azon ebbeli nagy örömmel, mikor annyi drága magyar vért pusztított és pusztit tovább, ha az isten keze le nem szűt, mostani bukásában saját sorsunk megbosszulását látom. Szerkesztő Ur, ez az ember még a saját vérel sem volt könyörületes. Mig apámát üldözte törvénytelen családjáért, néki is volt törvénytelen fia. Krakauban egy nevelőnővel volt viszonya, a nőnek fia született, a nevezett ur sem a fiáról, sem pedig ennek az anyjáról tudni nem akar. Mikor a nő nyomorba került, Boroevicshez fordult, aki nemhogy nem segíté-

te, hanem eltoloncolással fenyegette. A fiuból lakatos lett, az apa meg hős hadvezér. A háboru alatt érdeklődni kezdett törvénytelen fia után, olyan nagy szeretettel és gondnal, hogy fia mindig a legveszedelmesebb helyekre került, hol a halál biztos volt, csodával volt határos megmenekülése. A szerető apa továbbra is örködött fia felé, míg vágya teljesült és törvénytelen fia elesett.

Nagy kár volt Boroevicsnek hamarabb el nem pusztulnia. Amig lelketlenségével minket sustott, addig is sok embernek törté nyakát. Sokat kellett szenvednünk és szenvedjünk most, éveken át a törvénytelenség bélyegét viseltük, mit vidéki városban ugyanaz jött edesapám kettőfőrt karrierje, a háborus nagy drágasággal és apámnak hiábavaló erkölcsével, hogy megint szolgálatot teljesíthessen. Annak idején a különböző helyekre beadott kérvényeink tagadó válaszsal jöttek vissza. Végre 1917 őszén, mikor már a nyomorúságunk nagy volt, írt apám egy elkeseredett levelet Bécsbe, a hadügyminiszterumba, foganatja lett, mert beosztották Durazóba parancsnoknak. Jól jött ez a beosztás, mert mégis nagyobb lett a jövedelmünk, de nyugodt lélekkel mondhatom, nem volt sokkal több a „neze semmi, fogd meg jól” közmondásnál. Mert, akik reaktívalva lettek és benne voltak éveikkel a magasabb rangfokozatban, megkapták a magasabb rangot, addig az én apám-ból nem lett ezredes, de még hathónapi frontszolgálat után sem, hanem, mikor 1918 áprilisban súlyos betegen Pestre jött kórházba, jünzus Lével nyugdíjazták és a címzetes ezredesi rangot adták neki. Edesapám még ma is beteg, jelenleg a Korányi klinikán van; alezredesi nyugdíjból kell megélnünk, mi nagyon csekély, mert tisztességgel szer-

zett adósságok miatt egyharmada le van vonva és így havonta háromszázhetvenhét koronát kapunk. Joggal mondatom, hogy életünk cífra nyomorúság. Mivel születésem óta csak bajt hoztam szüleimnek, most valamennyiro jóvá szeretném tenni ezen, nem készakarva csinált bajokat, ezért kérelem fordultam a hadügyminiszterhez, hogy adják meg apámnak a cím mellé az anyagikat is. Nem tudom, milyen eredménnyel fog járni, de remélni szeretném a lejobbhat. A régi rendszer, embercivel együtt meghalt, a mostaniak több emberséggel és megértéssel intézkednek és így talán a mi kálváriánknak is vége szakad. Az ó-világban nem tudták megbocsátani az affären kívül, hogy szerződöttem voltam, de látni szerettem volna csak egyet is azok közül, akik követ dobtak rám, helyzetemben mint tettek volna. Szegénységünk nagy volt és enigm jól megfizeték, azután meg nem az éjjeli élet lekesített, hivatalba akartam járni, de mikor kezdtem az utánajárást, oly csekély fizetés helyeztek kilátásba, hogy nemcsak szüleimem nem tudtam volna segíteni, de még megam sem tudtam volna abból megélni. Higgyék el, Szerkesztő Ur, most is vagyok sokszor olyan hangulatban, hogy sokkal kisebb pénzért nagyobb számszámot tudnék elkövetni, mint annak idején a dirigálás. Olyan tehetetlenül állok, úgy szeretnék nemcsak szüleimem, hanem magamon is segíteni, de nem tudok. A régi kudarcok után nem merek próbálkozni.

Bocsásson meg Szerkesztő Ur, hogy nemcsak zavarom, de még ilyen hosszadalmas is vagyok, még egyszer fogadja a legihálásabb köszönetemet.

Tisztelettel Härtel Lujza.

Egyszóval: Boroveics igyekezett megszabadulni törvénytelen fiától és dehogyan vállalt volna valami kö-

zösséget vele. Az ő szigorú erkölcsi cseik szerint az ilyesmiért nyugdíjazás járt, mint azt Härtel elzredes példája tanusítja. Szép erkölcsiök voltak azok, szép erkölcsiök, szép idők...

Wolfner és az írók

Az írók kiuzsorázásában ötvizedek óta a vezetőhelyet foglalja el a Singer és Wolfner cég. Milliósok keresetét az írónak, de sajnálta tőlük a garast s jaj volt annak a szegény írónak, aki a lelketlen városatva, Wolfner József körmei közé került. A könyvkiadás mindig új üzlet volt mindlány is, mert hiszen minden könyvkiadó megadagodott azon, hogy potoma pénzre kapta meg az írók munkáját s utolsó csepp vérükig kiszíjolyozta őket. Mégis a könyvkiadók panaszokdáltak, sirtak mindig, hogy ráfizetnek s kiadói áldozatkészségről beszéltek mindig, amikor üzleteket csináltak.

De nem a régi uzoráskodást akarjuk itt most szóvátenni, hanem azt, hogy a kiuzsorázók neszora, Wolfner József, még ma sem akar beleszegni abba, hogy az írónak is joguk legyen az élethez s most, mikor az újságírók szabadszervezete s a hetilapírók szindikátusa rászorította, hogy a mai viszonyokhoz megfelelően fizesse az írót, zugoriságból s bosszúból egyáltalán nem akar többé pénzt adni az írónak, egyáltalán nem engedni őket keresni.

Jellemzéstül megemlítiük, hogy Tutsek Annának, a „Magyar Lányok” szerkesztőjének még a mult esztendőben is allg pár száz korona havi fizetést adtak, amiért nemcsak szerkesztőnie kellett, hanem írnia is egy-két regényt, csomó novellát, cikket a lapjába. A szabadszervezet ez év januárjában hosszas tárgyalások után — miközben Wolfner többször megígért mindent, de másnapra már semmire sem emlékezett,

akárcsak egy Petőfiutcai ócskás — aláírta vele a kollektív szerződést s a hetilapírók szindikátusa is elfogadta vele az új feltételeket, mik szerint az „Uj Idők”-ben egy-egy novella honoráriumá legalább százötven korona, cikkeké száz korona. Wolfner aláírta a szerződéseket, a minimális fizetést meg is kellett adnia a szerkesztőknek s a belső munkatársaknak, de a hetilapírók szindikátusával kötött szerződéssel már egyáltalán nem törődik, hanem kijűtsza azzal, hogy nem vesz többé kéziratot.

Február havában már az Uj Időkben nem jelent meg eredeti novella egy cikk, csak amit a belső munkatársak csináltak. A novellák egytől egyig régi, megjelent novellák, mikor egyszer már láttunk a Budapesti Hírlapban, Pesti Naplóban, a Magyar Szalonban. Két felváltásos regény van a lapban, ami pénzbe kerül, a többitét vagy semmit sem kell fizetni, vagy jóval kevesebbet a kikötött honoráriumnál. A kollektív szerződésben ugyan benne volt az is, hogy nem szabad több régi novellát közölni, mint azelőtt, de Wolfner nem törődik a szerződéssel, azóta, hogy aláírta. Tegyük meg hozzá, hogy együtt az „Uj Idők” terjedelmét is jelentékenyen lecsökkentette s aztán meg az előfizetési árat is felemelte 8 koronával, tehát Wolfner József egyszerre három bört is le tud húzni ugyanarról a rókról: vagyis nem vesz semmit az írótól, vagyis megakartja a számkönyveket, aztán megakartja a számkönyveket s végül nyele koronával többet két s kevesebb s silányabb minőségű írószólomért.

Allg hiszük, hogy az „Uj Idők” nagy olvasótáborra is ne jöjjön rá hamarosan arra, hogy Wolfner ur becsapja őket s hogy az „Uj Idők” tulajdonképpen nem is tisztességes irodalmi folyóirat lesz ezután, hanem ravaszul megcsinált könyv-

kiadói reklámfüzet. Wolfner ur folyton azon panaszokdott, hogy ráfizet az „Uj Idők”-re, ha elfogadja a szabadszervezet és a szindikátus követeléseit. Rendben van, ráfizethet néhány ezer koronát, nemcsak azért, mert eleget kereset csak a legutóbbi háborus konjunktúra alatt, hanem azért is, mert ez az állítólagos ráfizetés csak fiktív valami, mert nem számítja azt, hogy mennyit ér az „Uj Idők” a könyvkiadói szempontból, mint reklámorgánium. Hiszen az Uj Idők nem egyéb, mint reklámorgániuma a Singer és Wolfner cégnek s az írónak nem szabad tünnök, hogy az ő rosszul megfizetett munkáját, a nevüket arra használja fel a kapzsi cég, hogy tetszetősebb formában adhassa be a közönségnek a reklámját.

Az „Uj Idők” írónak körében egyre növekszik a felháborodás. Wolfner mostani trükkje következtében, mert hiszen abelyett, mint remélték, hogy végre legalább megközelítően tisztességesen fizessék meg a munkájukat, az lett az eredmény, hogy egyáltalán nem dolgozhatnak az „Uj Idők”-be és Wolfner József a markába nevet mögöttük. Nem soká fog nevetni, mert csak az kell, hogy megdühödjünk rá s hozzákezdjünk alaposabban megismertetni a közönséget azt, hogy mennyi kegyetlen uszora, lelkiismeretlenség és becsapás relik a Singer és Wolfner-cég milliói mögött.

EGYVÜTT A FEKETÉK. A Folytat az utolsó napokban teljesen tisztázódott, mert Magyarország minden ellenforradalmi érdekeltsége összeverődött végre egyetlen táborba, hogy a választáson egységesen — bujjanak meg. A munkapárti tetszhalottak pártja, a Magyar Polgári Párt, a szerencsétlen Lovászj elnökle alatt álló Függelenségi Párt, a Pallavicini örgróf Földmives

Párt-ja és a keresztény szociális Néppárt alkotják a legújabb blokkot. Szegény Lovászy, most már láthatja, hová jutott. Egy tállaborba Klebersberg Kunóval, Pallavicinivel és Huszár Károlyval. Szép kis társaság!

Kálmán Gusztávné játékonyasági akciói

Nemrégiben foglalkoztunk Kálmán Gusztáv volt államtitkár feleségének egyik játékonyasági akcióival, az „Augusztai gyorssegély-alap uriszegevények osztályának” panamájával és megírtuk, hogy enél az a zótta megszűnt intézmény-nél méltóságos és kegyelmes asszonyok lopták el a szegények részére gyűjtött élelmiszereket. Kifejezték aztunk annak a gyanúnak is, hogy Kálmán Gusztávné kegyelmes asszony, mint elnöknek is részt vett a könyöradományok elhárcsolásában: saját részére is rekvirált nagymennyiségű cukrot, rizst és egyéb élelmiszereket.

A kegyelmes asszony játékonyasági akcióinál azonban mindenkor csak a méltóságos barátnő és ismerősei részesültek előzenyén támogatásban; a tulajdonképeni szegényeket, akiknek segélyezésére ezek az intézmények eredetileg alakultak, Kálmán Gusztávné játékonyasági egyesületeiben mindig ki szokták semmizni. Felkeresett bennünket legutóbb egy tisztviselőből álló küldöttség, melynek tagjai a következőket mondták el a kegyelmes asszony egyik játékonyasági akciójáról:

— A Szentkirályi-utca 22. szám alatt van a Tisztviselőkné és Diákné Otthona, amely lakást és ellátást ad fiatal lányoknak más, hasonló panzióknál olcsóbb áron. Ezt az „Otthon”-t ugyanis egy játékonyacelu egyesület tartja fenn, melynek Kálmán Gusztávné az elnöke. Ez az egyesület

időnkint gyűlést is szokott tartani az Otthon helyiségében, mindamellett az intézmény igazgatónője, Stingl Emilia és a titkárnő, Tarba Paula, gondosan igyekeznek eltitkolni, hogy az Otthon játékonyacelu támogatásból tartja fenn magát.

— Ennek a titkolózásnak két oka van: egyrészt az, hogy minél nagyobb összegeket követelhesenek panziójuk fejében a bennlakóktól, másrészt az, hogy megakadályozhassák, hogy azok a tisztviselőkné és diáklányok, akik az Otthon vendégszeretét „évezik”, a legilletékesebb helyre fordulhassanak panaszaiukkal.

— Az Otthonnak most körülbelül husz lakója van. Aki harmad vagy negyedmágával lakik egy szobában, az havi 260 koronát fizet lakás, reggeli, ebéd és vacsora fejében, aki egyedül vagy másodmágával lakik, az 280 koronát. Ez az összeg nem lenne sok, ha a lakás és a koszt kielégítő lenne. Azonban erről szó sincs: a szobák piszkosak, fergesek, nincsenek rendesen kitékarrítva, mert a cselédeket az igazgatónő és a titkárnő joglalkozatják és foglalják le állandóan. Még rosszabb a helyzet az élelmiszerterén, az ételek egyszerűen ehetetlenek; nemcsak hogy a legsilányabb minőségű élelmiszereket kapjuk, hanem még ráadásul rosszul is vannak az ételek elkészítve. Reggelire üres és többnyire teljesen évezetetlen teát kapunk, ebédre izetlen levest — melyet rendszerint mindenki ott szokott hagyni, pedig elég csúszak vadunk mindig — s huszt vagy tésztát. A bennlakó tisztviselőknéktől megkövelek, hogy amennyiben hivatalukban hozzájutnak, szállítsanak élelmiszereket az Otthonnak. Így tudjuk meg, hogy milyen mennyiségekben főznek, pl. egyik társunk a beszerzési csoportjukból másfélszáz húst hozott az Otthonnak, ezt negyven ember részére (a be-

járókkal együtt) készítették el. Rendszerint 2–3 deka hus jut egyegy személyre. Ha mászarszékéből vásárolják a húst, a legrosszabb minőségű fagygyus húst rendelik. A főzelék — amivel mégis jól lehetne lakni — mindig nyers. Tésztát akkor van, amikor hus nincs, de természetesen szintén csak igen kevés. Ha panaszkodni merünk az élelmiszer silányasága miatt, rögtön készen vannak a válaszzal: „Akinék nem tetszik, az emelhet.” Természetesen a mai lakáshiány miatt kényserhelyzetben vagyunk és inkább tűrünk és ügyelünk, csak hogy ne keljen elmennünk. Nyelni valónk előg van, mert különösen a titkárnő modora sok kívánivalót hagy hátra.

— Ez a játékonyacelu intézmény egyébként minden eszközzel igyekszik bennünket minél jobban kiszákmányolni. Ha valamelyikünk megbetegszik, természetesen nem ápolják otthon, hanem rögtön kórházba küldik; ilyenkor, vagy ha évközben valaki hosszabb vakációra megy hazára, a teljes havi összeget követelik. Volt rá eset, hogy egy ilyen távollévőnek, akinél az étkezést már mindjárt megakarították, a szobáját is kiadták másnak, de azért követelték tőle az egész havi összeget. Fegyesekek tényleg ki is fizették ezt a mindenképpen jogtalan követelést, míg mások sikerrel lealkudtak a fedőre vagy a nyedőre. Egy kórházban fekvő bennlakónak, aki nem étezett tehát otthon, napi 2 koronát számítottak csak le ezen a címen. Nagy meglepetést jelent nekünk például az ugynevezett „kis számla”. Egy korszak meglevőzt 4 fillért számítottak fel, egy tojás megfőzéséért 20 fillért. Ha többet főznek egyszerre pl. tíz tojást, akkor 2 koronát kell ezért fizetni. Valami senkinek sem szabad saját vasalójával, csak a gázvasalóval,

mert azon is keresnek. Diáklányoktól, akik vizsgára készülnek és éjjel fennmaradnak tanulni, a világításiért óránként 50 fillért szednek be. Ez a „kisszámla” egész tekintélyes összeget jelent havonta. Mult év végén 20 koronát szedtek be mindenkitől a személyzet részére. Az így begyűjtött összeget oda is adták, de mint az igazatól ajándékban. Most havonta 3 koronát szednek be erre a célra, azonban eddig még nem adták oda.

— Az élelmiszeregyeinkkel állandóan különböző panaszokat csinálnak. Cukrot és kenyeret csak egész minimális adagokban kapunk. A szappanegyveinket az igazgatónő egyszerűen visszatartja azzal, hogy szüksége van rá, mert élelmiszerekre cseréli be a kofáknál. Mult év szeptemberében nagyobb mennyiségű rizst jartak ki az Otthon részére a Közelmezei Hivatalnál, ebből sem láttunk egy szemét sem. A legulsóbb visszafeléseket azonban a liszt hivatalnál követték el, ahol állandóan több személyt jelentettek be, mint ahányan nálunk laknak és étkeznek. Jelenleg 9 jogosulttan személy van bejelentve, köztük olyan is, aki már több, mint másfél évvel ezelőtt elköltözött. Természetesen ezek nevében is pontosan felveszik a liszt hivatalnál az élelmiszeregyveket, amelyek, nem tudjuk, hogy melyik méltóságos elnökönö vagy védőnkön zeebéné vándorolnak? Mert hogy nem a mi étkezésünk feljavítására fordítják, az bizonyos.

Meggyőződünk, a szegény hivatalnoknók és diáklányok panaszának alaposágáról. Szomorúan látunk stralmas helyzetüket és még erősebbé vált az a meggyőződésünk, hogy nem szabad tovább túrni a Kálmán Gusztávnéknak és a hozzá hasonló méltóságos és kegyelmes asszonyoknak játékonyasági garázdalkodásait. Magának Kálmán Gusztávné kegyelmes assz-

szonyak pedig megismételve multkor felhívásukat, megint csak azt üzenjük: *fizesse vissza az Augustus alapnak a vezetése alatti álló osztálynál ellopott tetemes mennyiségű élelmiszereket átát!* Ha ezt nem teszi meg, aninthyog eddig nem tette meg és ha nem indít sajtópert, aninthyog eddig nem indított, akkor mi fogunk az élelmiszereket aktó tolvajai ellen bünvádi feljelentést tenni.

Diószeghy Tibor.

Linder oktattja a rendőröket

A nagy átalakulás megvalósítottátja a közszellemet, — a pesti villamosokésznek az ez okos és szuggesztív módosítás eszmébe, amikor a Mosonvitaúti rendőrlaktanya újone oktatórtemében, az emelvényen Linder Bélát látom.

Linder a volt hadügyminiszter, a volt tüszőbizt. vezérkari főnök beszéd, tanít, oktat a szervezkedésről, az osztályharcokról, a szociáldemokráciáról.

Mind ezekről eddig kevés szó esett a rendőrlaktanyában az újoncképzési tanterv keretében. A tanterem jellegzetes magyar tanterem. Tágas, kopott és dísztelen. Előt fekete tábla, hátul Budapest orisai helyrajzi térképe, a padokkon széles válu — a legkisebb is fejfel magasságban, mint én — fekete kunok. Arcukon egészséges és szigorúsággal aláfestett figyelem. Sok a Vilmoscsászárbajusz. Érészások, erotikus szörzetek. Példák, aki balfelel a második sorban az szórólészóra a levitézlett Hoheuzlórn. Viszont a fal mellett, az a Komoly öröges katonaság, egészen min, lehet újoncos. Bajusza nem „vág”, lefelé konyul, egyáltalán nem akkuratus, — az sjak fölött nem kunyorodik, me rész ivéssel az orrylikak felé. — azonban: amit a bajuszon veszt, azt jóváteszt, mit jóvátesszt megfizetésre szemöldökkel. Hát szemöldököt, lyet semmiféle vilmoscsászárra a világnak még nem hordott Sátor. Két előretűskülő hátakban szörnyű. Két szőfűlőgóra. Alatta két tisztja, gyermeki sürke szem, mely mint a puskacsó acéltárgya, úgy szögdedül Linder miniszter elvértása.

Az emberiség története osztály-

harcok története — hallatszik Linder halk, clegáns hangja, mire a két szemöldök kised megárandul. ami talán azt jelenti, hogy a dolog nem egészen értelmes, de szól Linder, hogy

... osztályok harcokat osztályok ellen, elnyomottak az elnyomók ellen, rabszolga népeket rabszatók ellen... ah — mondja a két vém szemöldök, már értem a mondas, kéthárom ránc a szemcsorokban táncolni kezd ravaszul, a szemöldök: felett az agy dolgozik erősen, dolgoznak, alfutúnek az új szavak, új igék, az osztályharc, a szükségyszerűség és a történelmi fejlődés. Két tisztja. öreg szem, mint puskacsó a céltárgyon, rajtaul Linderen, nézi, szívesül, habszolga, talja az új szót, új igét, a felszabadító szent tudás profériát.

Igy halgat, figyel és tanul a többi is: az újone, a próbarendő, a standbél, a fekete kun és a szöke jászszági egyaránt. Szép magyar oriasók, akik most cik a felszabadult proletárelétek oszecsomokorát. Nyersek meg. Rajtuk még egy elmult — egy elakozott — rendezés bélyege, az osztályuralom sara és piszka, a bakancsok, de lelükükben már pisálók az osztálytudatos proletár tisztja lángra.

Linder a tanítójuk, a Linder a titkárjuk. Ha meglátják, örömtől sugároz arccal köszöntik. Van, aki köszön: Jó napot Linder elvtárs. Van, aki mondja: Jó napot miniszter ur.

De szeretik egyformán szeretik, mert Linder a tanítójuk.

Madarász Emil.

ILLES PROFETA BETEG. Néhány hónappal ezelőt fajdalmas magánúgyven megakadályozott abban, hogy Béla Henrikkel való sajtóperem föltárgyalásán megjelenhessek. Felpattant Békor Béla Henrik ur ügyvédje, a szőpavakú Pol-lák Illés doktor és elharagodta, hogy én bujkálók, hogy csak ürügy és kifogás a szenatoriumi és orvosi bizonyítvány és kerte, hogy tartozásának le engem. Azóta, fájdalom, gyászosan igazolódót be, hogy nem a bujkálás tartott fávót a multkori föltárgyalástól és amikor most a szombatra kitűzött föltárgyaláson megjelenem, nem találom sehol Eka Hon-fiker és Pol-lák Illést, mert egy beadvány át állítja, hogy Pol-lák Illésnek fáj a torka. Tehát Béla Henrik nem bujkált, ellenben ez a szigorú és vérszomjas Pol-lák Illés, aki engem le akart tartóztatni, elhalasztotta a tárgyalást — a

vekedése miatt. Nem szép dolog, sőt csunya, amint ezt Nagy György ügyvédem kifejtette. En mindenesetre már csak a legközelebbi tárgyalás megtartatása céljából is jó egészséget kívánok Illés profétának, hogy Allah növesse még hosszabbra szakállát...

Grófok, zsokek, kanonokok, mészárosok, és egyéb virilistak

Most jelent meg az 1919. évi XVI. néptörvény, amelylyel a kormány véget veített a virilis vármegyei hierarchiának. A néptörvény a virilistakból, a régi urak — exponeenseiből álló törvényhatósági bizottságok hatáskörét a néptanácsok ruházta át a ezzel végre leheltelettette, hogy a fejérmegyei hasonló ellenforradalmi pucosok megismétlődésének. A néptanácsnak leg több adót fizető tagja nincs — így szól a törvény s ezzel reméltetelögg egyszer s mindenkorra befellegzett a virilismusnak, ennek a szegyetlenleges jónak s annak az egész korrupt rendszernek, amely ezen a jason: a vagyon kiváltságán urakodott és kormányozhatott az ország népeket milliói felett.

Nem lehet elhallgatni, hogy ugyanakkor, amikor a kormány már javában dolgozott ezen a törvényen s kétségtelen volt, hogy a vármegyei közigyelésik felügyelőségét elrendelő kormányintézkedést egy-éket napon belül nyomon fogja követni a virilismus egész rendszerét elsöprő néptörvény, ugyanakkor itt a fővárosban összeült vlla Pest-Pilis-Solt-Aiskim vármegyének illandó bírelő vitésszámnya, hogy összedüljön azonkán a névjegyzékét, akik erre az esztendőre virilis jogon tagjai maradnak és utlové tagjai lesznek a vármegye törvényhatósági bizottságának.

Bepillantottunk ebbe a díszes névjegyzékbe, mely még jögezőre sem emelkeletett és a néptörvény kövekeltében, amint véglegesen hatálytalanra vált. Nem lehet érdektelen, hogy kik azok, akik a vagyon jogán mindentható királyiak voltak az ország legmagasabb vármegyéjének és különösen nem lehet érdektelen annak a megállapítás, hogy kik azok, akik eddig még nem voltak tagjai ennek a kiváltságos kasznak, de most már — nyilván a háborúban szerzett vagyonuk alapján — annyi adót fizetnek, hogy ha a forradalom közbe nem jön, ma már a vármegye kapuja

is megnyílt volna a számukra, amint hogy a fenteevett választmány már fel is vette őket a virilisták mindentható listájára. Eppen ezért elősorban ezeket jegyezük fel:

... lovag Festorömege új virilisták: Lovag Wahl Osnár földbirtokos, Csepel: Baumgarten Ignác földbirtokos. Mende: Langfelder Ferenc kereskedő. Orkény: Rothfischer Gyula mészáros. Erzsébetfalva: Boros Sámuel szappangyáros, Erzsébetfalva; Pretzner Imre zsokek, Alag; Monori Sándor malomtulajdonos, Dunapataj; Aschner Dávid ház tulajdonos, Úpest; Erdőfi Gábor kereskedő, Akasztó; Fautusz Miklós kávé Erzsébetfalva; Erdőfi Gáspár kereskedő Soltvárkert; Gombóli Ferenc földmunkó, Alag; Brázy Zoltán gyáros, Budafok; Makay Pál pénzügyi fogalmazó, Budapest; Rosenfeld Sándor földbirtokos. Mende; Janek Géza zsokek, Alag; Keresztes Pál földbirtokos, Lajosmizse; Rofi Kármel bérlo, Tura; Csizsár Lajos zsokek, Alag; Schwartz Mór malomtulajdonos, Soltvárkert; Szerb István földbirtokos, Tass; Páncs Ernő egynök, Erzsébetfalva; Bauer Mór földbirtokos, Budapest; Gróf János bérlo, Tura.

Tehát: a földbirtokos, a bérlo, a malmos, a szappangyáros, a mészáros és a zsokek. Ezek lettek volna Pest vármegye új virilistái, kormányzóit a vármegyének a virilis jogon már korábban arrivé grófok, nagybirtokosok és gyárosok mellett. atikből alább annak egy kis listát. Nem árt meg tudni adatszérien, hogy kik voltak a vagyon jogán az ország első vármegyéjének vezetői és döntő hatalmi faktornak. Nézzük csak:

Aristokraták:	Adó:
Kereka	
Fülöp szász-kőbányai herceg	59.971
gróf Károlyi László, Fót	40.300
gróf Prónay Dézsi, Acsar	38.890
gróf Viggadó Ferenc, Budapest	35.564
gróf Viggadó Sándor, Budapest	26.640
gróf Teleki József, Dunatétélen	17.696
gróf Orszay Andor, Újszász	14.715
bárc Schosberger Viktor, Tura	14.715
bárc Tornay-Schosberger Lajos	13.886
bárc Podmaniczky Géza Kartal	12.486
gróf Desseoffy Emil, Újszász	10.784
gróf Nemes Albert, Kungvács	6.586
gróf Teleki Tibor, Gyémró	7.836
gróf Teleki Gyula, Révhar	4.956
gróf Szirmay Sándor, Tápócsa	4.486
gróf Szapáry Frigyes, Wien	4.950
gróf Keglevich Gábor, Ahony	4.226
gróf Szapáry Tibor, Wien	4.188
bárc Harkányi Frigyes, Budapest	4.066
bárc Radnásdy Albert, Budapest	3.950

gróf Nemes János, Pusztaszenttamás	3.629
bárá Prónay S. Gábor, Acsa	3.478
gróf Szapáry István, Alberti	3.132
gróf Pécséueich Albert Alag	3.066
gróf Péday Gedeon, Iklad	2.778
gróf Szapáry Péter, Budapest	2.204
gróf Nyáry László, Pilis	1.968
gróf Serényi János, Vácduka	1.814

Papok:

Várdy L. Árpád érsek, Kalocsa	230.851
gróf Csáky Károly püspök, Vác	31.991
Kleiner Lajos címz. püsp., Ka'ocsa	10.952
Markovics Pál kanonok, Kalocsa	8.761
Valkóka Ágoston kanonok, Kalocsa	8.214
Steez György kanonok, Kalocsa	7.866
Pouischki Richárd kanonok, Kalocsa	7.118
Horváth Gyözö felsz. püsp., Kalocsa	6.571
Ámon Pál kanonok, Kalocsa	6.023
Kirschbaum Lajos pfbános, Kalocsa	6.023
Réuay Tibor kanonok, Kalocsa	5.478
Hobt János pfbános, Csepel	3.000
halsay Károly kanonok, Vác	2.229

Kell még több ebből az izellőből? Meri még van. A földirtokosok egész legiója: Szemere Miklós, pálozót Horváth István, lovag Floh-Reghersberg Alfréd, Beniczky Adám, Darányi Izé, Wekerle Sándor Jármy István, Förster Aurél, Gosztonyi Miklós és Tibor, Szemere Haba, Hanuury Kossza Márton és Péter és még egész sora a nemesekkel; azán a győztes az utpesti Wolfnekekkel és a budafoka Francos Lajos persegőgyárossal az én; Hanuagy János biat mészáros, akiknek nagyon jól mehet, mert 11.148 korona adót íret és így tovább.

Ez a jog, ez a rendszer az, amely most végre összeomlott. Pest vármegye tisztelt bíráló választmánya hiába dolgozott: a választás listáját össze lehet létni. Minden este jó azonban, hogy elolvashattuk és megdöbbentünk belőle: ki voltak az ország első vármegyéjének vezetői a vagyon alapján és kikkel bővült volna ez évben a táboruk. Így legalább nemesak a grófoktól és a ka'ocsai kanonokoktól, hanem Gombolgyai Ferenc lóidomítól is sietve bucsut vehetünk, meg mielőtt megismerjük volna a kormányzatíi képességeit.

Bacony László.

NAGY GYÖRGY. A legrétebb köztársasági-párti magyar, a lelkes és kitünő Nagy György, kilépett a Lovászypártból és visszatért a Lovászypártba. Nagy örömmel és meglepődéssel kell regisztrálni ezt a hírt, mert hiszen Nagy György sehogysem illett abba a konzerva-

tív és ellenforradalmár elemektől elvárszott társaságba, ahol néhány hétig, egészen érthetetlen módon, megmaradt. Aki olyan régóta és olyan sokat szenvedett a köztársasági államformáért, aki olyan rangjogó lelkesedéssel és annyi ország feloldozó elszántsággal vett részt a forradalomban, mint Nagy György, annak nem lehet helye másol, mint a Károlyi Mihály oldalán. Biztosan tudtuk, hogy nem tarthat sokáig az a lehetetlen helyzet, amely Nagy Györgyöt Lovász táborához kapcsolja és mindennap várjuk annak a híret, hogy ott hagyja azt a vegyes társaságot és visszalép a Károlyi-pártba. Ez megtörtént és most már Nagy György értékes képességei a neki való keretben fognak érvényesülni az ország javára. Most már csak azt várjuk nehezen, hogy mikor követi Nagy Györgyöt a Károlyi-pártba az elhagyott párt jelenlegi, minden részvétele és rokonszenvre érdemes, jóhiszemű vezető: Lovász Márton?

MI LESZ A TÖBBIEKEL? Szurmayt és Sztérényit elvitték egy kolostorba és azután nem történt semmi. Pedig a kormány erősen fogadkozott, hogy na, most aztán elbádkozik a jobboldali ellenforradalommal, ugy, hogy az arról koldul. És nem történt más, mint hogy Szurmayt és Sztérényit kolostorba zárták. Bünyös gyöngesség az, amit a kormány az ellenforradalommal szemben tanusit. Micsoda komikus nekibuzdulás az, amely beéri a Sztérényit és Szurmayt internálásával? Hogyan? Hát több ellenforradalmár nincsen Magyarországon? Ezzel már el volna intézve az egész ellenforradalom? Wekerle, Vázsonyi és a többi ki és nagy bünöse a régi országpusztító háborus Magyarországnak és a többi ki és nagy titkos és nyílt ellenforradalmár? Politikuskok, tábornokok, püspökök, tisztsek, papok és egyéb, a sötétben, titokban bujkáló alakok: hát ezekre mikor kerül a sor? Nyomatékosan figyelmeztetjük a kormányt arra,

hogy az ellenforradalommal szemben tanusított gyáva magatartása előbb-utóbb keservesen megboszuljamagát. Nekünk nem a kormány feje fá, mi nem törődünk a kormányval, mi nem bánjuk, ha a kormány meg akar bukni, bukjék csak meg nyugodtan, de törődünk az országgal, törődünk a népköztársasággal és reszketők szívvel féljük a forradalom vívmányait. Már pedig az a politika, amely balkelőt mindent leigazol, de jobbfelé könyörületet, irgalmas vagy gyáva, az a politika igen is előbb-utóbb veszélybe dönti a forradalom vívmányait. Már pedig a forradalom vívmányait meg kell védelmezni mindenki vel szemben. És meg fogjuk védelmezni, ha kell — a kormányval szemben is.

LIPTAI OLGA kisasszonynak van egy „Megértés” című kised orgánuma, amelyben hajmeresztő garázdózkodásokat visz véghez ez a javakorbéli amaz. Liptai „kártaárs” zavaros és értelmellen zavomatványát nem igen szokták ugyan soha, de sehol olvasni, de mi néhány-szor találkoztunk ezzel a kis sajtókaróval, amelyvel bősziúlebben nem üvöltött senki a háboru mellett és amely a forradalom előtt néhány nappal a Budapesti vendégzereplő német újságok számára és tiszteletere német nyelven közölte Károlyi Mihályról a legszemlezebb rágalomokat, olyasmiket, amiket még reprodukálni sem illik és amelyek között a legenyhébb az volt, hogy Károlyi Mihály annat pénzért drúlia el Magyarországot. Amikor a forradalom kitört, Liptai kisasszony a maga mosdalan szája kis lapjában hirtelen Károlyi-pártitól lett, sőt a szocialista ministerekről ugy beszél, hogy „Kunfi elvadás”, „Garami elvadás”. Nem tudjuk, mi történt és ki beszél ismét Liptai Kisasszony lelke, de elég abból annvi, hogy néhány héttel ezelőtt a legálábbtöbb ellenforradalomra adta magát ismét ez a zavony álhirtlopocka és ismét unatni kezdett Károlyi Mihály ellen. Erre pénteken néhány katona megjelent a „Megértés”. Régi posta.utca 15. számú usznevett szerkesztőségében és — mit tagadjuk — ott mindent összeromboltak és szétszaktak. Egyedül Liptai Olga maradt meg épen és sérteülten, hogy azután megjelenjen az Oltion körben, keservesen elpanaszolni a hírlapíróknak, hogy hát ő vele micsoda szörnyűség is történt.

Persze az újságírók kinenették Liptai kisasszonyt, mivel hogy ő semmiképpen sem hírlapíró és obskurus nyomtatvány pedig a legtipikusabb álhirtlopoc. Ilyen körülmények között Liptai kisasszonynak csak magánügye van azal a néhány katónával és amilyen fia ő, bizonyára elintézi maga ezt a kis kénevelmetlen, de egyébként érthető privát ügyét. Olga bizonyan megéri a katonákat, hiszen Olga a „Megértés”-i hirdeti.

Protekciosok, royalisták és ellenforradalmáro'k a határrendőrségnél

A határrendőrség tisztviselőinek körében mozgalom indult meg, amely a határrendőrség felügyelői karába tartozik, de oda nem való elemek eltávolítására irányul. Ugyanis a háboru alatt az akkori kormányok jóvoltából minden szak-képzettség nélkül való és természetesen reakciós érzelmű proteksztáltak helyezkedtek el a határrendőrség vezető pozicióban, akik előbb lehetetlennek tették a régi kiprobat, érdemes emberek előléptési viszonyainak megjavulását. Ez a reakciós társaság a forradalom után is helyén maradt és az azóta történt előléptések alkalmával — minthogy most fokozottan összetartanak — még mindig meglévő összeköttetések segítségével sikerült elérni, hogy az előléptetek legnagyobb része is közülük került ki. A belügyminisztériumban ugy látszik nem ismerik kellőképpen a határrendőrség felügyelői karát, ezért talán nem fog ártani egy kis szerességel tartani felettük.

A protekcios rendszer legszubb példája a határrendőrségnél ifj. Késmárky Dezö segédtsízt. A forradalom után lett kinevezve, egyszerű rendőrfelügyelő és egy hónappal kinevezése után már 400 korona karácsonyi seglyt kapott. Ugyanakkor hatymerkes család-apák nem kaptak egy krajcárt sem. Az ő esetében a legszubb az, hogy törvénytelén van kinevezve, mert még nincsen 18 éves, pontosan: 1901 július 12-én született. Kiskorúsága miatt és mert az állása betöltéséhez szükséges kvalifikációja hiányzik, nem lett volna szabad kinevezni. Hogy mégis kinevezték, annak az az oka, hogy Késmárky Dezö határrendőrségi főnök helyettesnek a fia.

A főnökhelyettes ur rajta kívül testvérsőcseát, Késmárky Bélát is beprotezsálta és az is egyenesen rendőrfelügyelőnek nevezette ki a VIII. rangú és fizetési osztályba a 143.534/1918. B. M. szám alatt.

Ha a főnökhelyettes protezsál, természetesen maga a főnök sem maradhat mögötte: Illosay Gusztáv határrendőrfőnök is behozta sógorát, Eglist Istvánt is a VIII. fizetési és rangosztályba nevezette ki mult év december 11-iken egyenesen főfelügyelőnek. — Bogdán János rendőrfelügyelő tavalgy meg hivatalosított volt a Xik rang és fizetési osztályban a pozsonyi határrendőrségi kapitányságnál, de mert a csempészekről Pozsonyban elkobzott élelmiszerekkel bőségesen ellátta a rendőrfőnök ur háztartását, jutalmul egyszerre rendőrfelügyelővé nevezette ki Illosay, úgrásal a VIII. osztályba.

Az elkobzott élelmiszerek révén csinált karriert Kéhler Arthur is, aki 1917. végén még díjnok volt a poprádi határrendőrségi kirendeltségnél. Egy év múlva már rendőrfelügyelővé nevezték ki, mert ő viszont Nemethy Károly belügyminiszteri államtitkár háztartásából látta el elkobzott élelmiszerekkel.

Klobucarc Benjamin detektívfelügyelőből lett rendőrfelügyelő és mindössze az a jelentéktelen kifogás van ellene, hogy magyarul sem írni, sem olvasni, sem beszélni nem tud. Egyébként egy magyarfaló horvát, aki Belgrádban, mikor a megszállás alatt a politikai titkos rendőrség főnöke volt, számtalan jelet adta magyargyűlöletének. A szükséges kvalifikációja is hiányzik. Gyors előmenetelének az a magyarázata, hogy féltestvére balkézről — Ottó főherceg révén — Károly volt királynak.

A határrendőrség főparancsnoka Minach Mária rendőrfelügyelő. Magyarul törve beszél, de írni és olvasni nem tud. A háboruban résztvett és itt némi kellemetlenségei is voltak: 1915-ben nyolc hónapot ült vizsgálati fogságban a temesvári Garnison-Arrestben mindössze fosztogatással rablással és gyilkossággal vádolva. Elszánt cserapatyalista és ellenforradalmár, a legnagyobb mértékben antiszociális érzelmű, minden szervezkedésnek kerékkötője. Udovich Rudolf rendőrfelügyelő isztriai származású olasz, azelőtt osztrák katonatiszt volt. A háboruban szerzte meg a magyar állampolgárságot, hogy ki lehessen nevezni. Magyarul azonban még most sem tud sem írni, sem beszélni.

Most került a IX. fizetési osztályból a VIII. osztályba.

Ezekkel és a többi kitűnő összeköttetésekkel rendelkező protekciókkal szemben egész sereg érdemes, szakképzett és nagyobb kvalifikációjú tisztviselő hasznalva várja hosszú évek óta előléptetését... (d. t.)

MŰVÉSZLET

Az Operaház igazgatója és egy Ady-ünnepély

Az Operaház igazgatója, Zádor Dezső — vagy ahogy a névjegye szól: Desiderius Zádor — ugyiltszik, hogy nem rokonszenvezik tulajdosan Ady Endre költészetével. Ez magánügye az igazgatóvá előléptett baritonistának, azonban az már a legnagyobb mértékben közügy, hogy Zádor ur minden eszközzel meg akarja akadályozni, hogy az Operaházban egy Ady-ünnepély tartssanak. A „Progresszív Tisztviselők Köre“ (szocialista tisztviselők egyesülése) közvetlenül a költő halála után azzal a kéressel fordult Nagy Árpád kultuszminiszteri osztálytanácsoshoz, hogy engedje át az Operaházat egy délelőttre egy — az Ady-ünnepelal javára rendezendő — Ady-ünnepélyre. Nagy osztálytanácsos természetesen készséggel beleegyezett ebbe és Zádor igazgatóhoz utasította a küldöttséget, hogy vele beszéljék meg az ünnepi előadás terminusát. A küldöttség felkereste Zádort, aki azonban agyálysodott, hogy az Operaház budget-jét nem lehet megterhelni még egy ilyen ünnepély egészen jelentéktelen költségeivel sem. A kül-

döttség biztosította a takarékos igazgatót, hogy ők viselik a világiás és néhány szinpadai munkás és fogyszedő külön díjazása folytán felmerült költségeket. Zádor erre megnyugodott és kijelentette, hogy csak intézzék el a dolgot a kultuszminiszteriummal, ő maga részéről pártólólgy terjeszti fel az ügyet. A tisztviselők köre néhány nap múlva érdeklődött a kultuszminiszteriumban, ahol meglepődve értesültek arról, hogy Zádor elgáncsolta kérsüket és a megígért pártólós helyett elutasítást javasolt a miniszteriumnak azzal, hogy a munkások nem hajlandók különórázni. Erre ismét felkeresték Zádort, aki fentartotta állítását, hogy a munkások nem hajlandók még a munkás-előadások részére sem különórázni. Minthogy ez hihetetlenül hangzott, a tisztviselők érintkezésbe léptek az Operamunkásainak bizalmi-testületével, a mely meghazudította az igazgatót és készséggel vállalkozott megfelelő külön díjazás ellenében a közreműködésre. A tisztviselők jelentették ezt a kultuszminiszteriumnak, amely utasította őket, hogy állapodjanak meg Zádorral egy terminusban. Mikor erre sor került, Zádor rendületlenül akadékoskodott tovább: minden terminusra azt felelte, hogy azon a napon nem lehet. Nagy nehezen ki tudtak csikarni tőle február 10-én egy terminust március 9-ére, amikor korra még nem volt műsor kitűzve. Ezután megnyugodva, hogy négyhetes hányattatás után végre elintézték a kérdést, felmentek a kultuszminiszteriumba, hogy átvegyék az engedélyt. Ott megint egy kis meglepetés érte őket: arról értesültek, hogy ezen a napon sem fogják meg-

tarthatni az ünnepélyt, mert március 9-ére Zádor közben az „Aida“-t tűzte ki, melynek a díszleteit olyan korán kell kezdeni felállítani, hogy aznap délelőtt nem lehet ünnepélyt tartani az Operában. A kör megbízottjai kétségbeesve rohantak Zádorhoz, aki nem is fogadta, csak az operai titkár közölte velük, hogy a dolggon már nem lehet váltóztatni. Mikor az ünnepély rendezője új terminust kért, azt felelte a titkár, hogy egész évben olyan darabokat fognak adni, amelyeknek díszleteit koradélőtt kell felállítani, ugy, hogy az Ady-ünnepélyről szó sem lehet. Mikor a megbízott botránnyal fenyegetőzött, azt felelte a titkár, hogy az más, felsőbb parancsra azt fogják engedni az Operát. — Reinitz Béla zenei kormánybiztos urat, Ady barátját, értőjét és versceinek megzenesítőjét kérjük, hogy közölje Zádorral ideiglenes igazgatóval ezt a felsőbb parancsot, lehetőleg néhány olyan jeltő kíséretében, melyeket ökülönben is előszretettel kultivál.

FRANCIA NEGYES. A Belvárosi Sínházban Bíró Lajos kétfelvánososa ezerez dorélt percek a közönségnek. A Francia negyes nem azokból a komoly tendenciájú és irodalmi szándékú darabokból való, amelyekkel Bíró idáig gazdálkodta a magyar szinpadai irodalmat. Javaslására néve könnyű, türelmesen éppen csak mulattatni és szórakoztatni szándékozó szinpadai munkás Bíró kétfelvános és ezt a célt pompásan szolgálja is. A kitűnő alapültehből egész sereg kacagáló, kedves jelenet épül ki és közben látkéző erővel perdülnek a darab művészlégg megesimált ötletes párbeszédek. Az előadás, valaminth Bárdos rendezése egészen elsőrangú. Előadás című fejeletiből szóp és mély alakítás mellett János Bona, Nagy Margit és Haradány szerepelnek mintaszereplők.

7. 1884

AZ ENBER

BOSNYAK ZOLTAN NYILATKOZIK. Uram, — négy álló hete vártam a válaszal. Vártam, mert tisztelettel kértem annak az egy pontnak bizonyítékát, amely oka e válasznak. De nem kaptam meg. Engedje meg tehát uram, hogy most válaszoljak, s tisztelettel kérem annak közlését. Nem vitázom azall, hogy ama cikkben csak egy vád ellen védekeztem. Az ellen a vád ellen, hogy azok nem igazi tehetségek, akik ma vezetnek az Opera műsorán. Nem vitázom azall sem, hogy mennyi rosszindulat nyilatkozott meg idetzett szavaim elferditésében. Én szóltam a szervezkedés ellen? Nahát ezt rólam senki el nem hiszi. Megírom amit mondtam: Figyelmeztettem barátosgos beszélgetés közben, minden él nélkül az Opera egyik nótáját, hogy ha folytatják a művészi ügyekbe való olyan beavatkozást, amely a miniszter intenció ellen van, akkor, — és ezt irányadó helyről tudtam, — bekövetkezhetik az Opera bérbeadása. Az Opera bérloje pedig ennek a személyzetnek csak egy részét tarthatja meg, a többit elbocsátja. Igazam volna ebben? Méltóztatik tudni, hogy egy-egy opera-előadásra mennyit fizet rá az állam? És hisz-e valaki hogy van ennek a világnak olyan Krózsusa, aki a saját zsebéből ezt megteheti? Nem vitázom azall sem, hogy Adler Adelinea vagy Dömötör Ilona művészek valaha mondották-e, hogy én miattam kellett távoznok? Neml sem egyik, sem másik! Az sem írom meg, ki kérte Adler Adelinea szerződését, majd visszaserződését. És ki Dömötör Ilonáé. Arról szólni pedig kár a nyomdafestéktért, hogy megírom, — levélpapírjaim magánlevélpapírok, csak rájuk van nyomtatva az állalom. Ezek nem hivatalos írásokra szólnak. Régi pöz, hogy rajtuk volt a koronás címer. Már — nimes. De van egy pont, amelynél meg kell állnunk. A Kontomásfele levél. Ez az, amelynek másolatát kértem. Ilyen levelet én sohase írtam. De mert az Ember tisztes hasábjain ismeretett tartalma érinti közhivatali életet, erre felelek. Több évtizedes hosszu közpályám egyetlen vezető elve volt az igazság becsület, pártatlan kiszolgálása. S én terrorizáltam valakit hivatalos fenyegetéssel? S mi az, hogy „díjtalanul” kértem volna egy kének elküldését? Hova céloz ez a jelző? Közpályám fordulóján vagyonsá megfogvatkozva állok. Ráköltöttem a derek polgári államra. Csöstit hullott volna rám az áldás, de soha engedtem

kapitalista vállalatlót se fogadtam el egy kis igazgatóságot se. Egy volt miniszter mellett osztogattam az érdemsrendeket, a kitüntetéseket és az én mellem nem „díszit” egy sem. Igasság pártatlan kiszolgáltatása, küzdelem a proletár világról és hátráltalom önetlenégg, ez volt mindig, s ez ma is az én közhivatali életem hámas hitvallása. S ezzel szemben ama bizonyos levél, amelynek sehogy sem bírom megszerezni a másolatát. Tegye ezt a kettőt merlegre, a döntőn uram, akinek programja: „öszintesség, elfogultatlanság, becsületesség és komolyság.” Még egyetl S ezt megvegye kérdésként. Mikor más közhivatalnok ott áll a nyugdíj meszgyén, akkor miniszterei és pályatársai egyhanguan várják és szinte követik megérdemelt pihenését. Nekem életem nagy és büszke kitüntése az, hogy amikor ez az óra elkövetkezett, a munkások miniszteriumába, a népjóléti küzdő miniszteriumba meghívattam államtitkárnak. És „díjtalanul”, elváltás, mert munkabérem és nyugdíjlam fedti egymást. Igaz hive *Bosnyák Zoltán*.

VÁZSONYI JOBB IDŐKRE VÁR. Hétfőn reggel vádoltként kellett volna megjelennem az esküdtzsek előtt volna Vázsonyi Vilmos, néhai igazságügy-miniszter ur vádoltjaként. Csak hogy Vázsonyi Vilmos nem jelent meg és Vári főügyész ur sem tartotta jónak képviselni a vádat és egyelőre elhalasztódott a főtárgyalás. Ugy látszik, Vári főügyész ur az igazságszolgáltatást szent nevében taktikázik és Vázsonyi kegyelmes ur pedig — jobb időkre vár. Egyelőre hidegre tette a vadját és várja az idők fordulását, amikor kapható lesz bíróság arra, hogy az ő cözéri szemrehányásra engem elítéljen. Vázsonyi kegyelmes ur a komotépjében csak koptassa a műnchent Hasztert és várjon. Ugyis van ideje...

Felolós szerkesztő és kiadó:
GÜNDÖR FERENC.

Helyettes szerkesztő:
DIÓSZEGHY TIBOR.

Kiadóhivatali igazgató: Mocznyai Aladár.

Évi előfizetés 50 kor., fél évre 25 kor., negyedévre 12 kor. 50 fill.

Szerkesztőség: IV. ker., Királyi Pál-utca 14. Kiadóhivatal: VI. ker., Izabella-utca 68. Telefon: Szerkesztőség József 68—86. Kiadóhivatali telefon 28—87. — Megjelenik minden kedden.

Menjünk **GAMBRINUS** ötterméke VII. Erzsébet-körút 22. Estánként brassói Kozák Gábor muzsikál!

ROYAL-APOLLO
Előadások kezdete: 8, 8 és 7-ór.

Francesca Bertini fellépése

„A hóhérr kötele”

élmény dráma (Györgyopéra).

FÓVÁROSI ORFEUM

Budapest, VI. Nagymező-utca 17. szám
Igazgató: Keltai és Ribner. Telefon 3—17

Ma és min. éjjel. Kezdés 8 órákor
Az **ARANYHÓKUS**, Harsányi bohócsa.
3 **BALASIE** gumallibák és a többi atrolakó
Hirdes Idomittéi kuty. Gyárfa és műsorai

Nem Nem, Soha!

sem magyusk
mésnova

**hangszert
vásárolni,
mint a készítőhő:**

HAGSZERTTHON

Fekete Mihály
mesterhez

Budapest, József-körút 9. sz.

Vigyázat! Készítési szakmühelyekt, nem áruház!

**DIANA
DUDER**
KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ

**ZONGORÁT
PIANINÓT**

legjobban
Reményi Mihá

elérte meg zongoraterápiát vel
Budapest, Király-utca: 58

Aki, az Ember-
ékekre érte előfizet.
ingyen kapja

„AZEMBER”

eddig megjelent
összes számban